

A photograph of a warehouse interior. In the foreground, a worker wearing glasses and a dark jacket is operating a blue and orange forklift. The forklift is moving through an aisle between tall stacks of cardboard boxes. The boxes are stacked high and reach towards the ceiling. The lighting is bright, and the overall scene depicts a busy industrial environment.

Prispevek delavca pri nezgodi pri delu

Primer iz sodne prakse - regresni zahtevek

Avtor:
Boštjan Savšek, univ. dipl. prav.

Vrhovno sodišče Republike Slovenije je s sklepoma opr. št. III Ips 1/2014 in III Ips 122/2011, oba z dne 25. 2. 2014, odločilo, da mora sodišče v primeru, ko delodajalec ugovarja, da je za nastalo škodo soodgovoren tudi oškodovanec, njegov delavec, ugotavljati, ali so podani pogoji za deljeno odškodninsko odgovornost. V primeru soodgovornosti delavca je »regresni« zahtevek zavarovalnice omejen na del, za katerega odgovarja delodajalec. Škoda, ki je rezultat prispevka zavarovanca, ni pravno priznana škoda. Zavarovalnica ni upravičena do povrnitve stroškov, ki so posledica ravnanja zavarovanca.

NEZGODA V SKLADIŠČU

Skladiščnik je pri nalaganju tovora na viličarja prosil kooperanta delodajalca za pomoč pri manipulaciji blaga na vilice. Kooperant je za delodajalca opravljal prevoze. Avtoprevoznika je skladiščnik zgolj prosil, naj prestavi ročico na viličarju tako, da se bodo dvignile vilice, on pa bo hkrati ročno iz regala na paleto namestil tovor.

Avtoprevoznik je skladiščniku ustregel, vendar je pri upravljanju z viličarjem nehote pohodil pedal za plin. S tem je povzročil, da je viličar nekontrolirano zapeljal naprej, pri tem pa je ob skladiščni regal stisnilo skladiščnika ter ga poškodovalo.

Delavec je utrpel notranje poškodbe trebuha in se je zaradi tega zdravil v bolnišnici. Zaradi notranjih poškodb trebuha je bil delavec daljši čas tudi v bolniškem staležu. Zavarovalnica je tožila tako delodajalca kot tudi avtoprevoznika delodajalca.

Viličar¹ je delovni stroj oziroma delovno vozilo, za upravljanje katerega se zahteva izpit. Uporaba viličarja spada med takšna delovna opravila, ki zahtevajo jasna navodila in režim prometnih poti za manipulacijo tovora. Pravilnik o varnosti in zdravju pri uporabi delovne opreme² v svojem 109. členu določa, da mora delodajalec zagotoviti, da opremo z lastnim pogonom vozijo samo delavci, ki so usposobljeni in izpolnjujejo druge predpisane pogoje za njeno uporabo oziroma vožnjo.

Delodajalec mora ustrezno razmejiti prostore, v katere imajo vstop samo zaposleni, hkrati mora omejiti gibanje oseb, ki niso zaposlene v podjetju. Prostore mora opremiti z ustreznimi znaki,

osebam, ki vstopajo na območje, kjer se odvija delovni proces, pa mora delodajalec dati tudi jasna ustna ali celo pisna navodila. To nalogo pri delodajalcu opravlja vratar oziroma varnostnik, odvisno od organizacije pri delodajalcu, skratka oseba, ki je pooblaščen za nadzor pri vhodnih vratih.

V okviru notranjega nadzora delodajalec zagotavlja spoštovanje predpisov ter navodil za varno delo. Voznik viličarja bi ob doslednem upoštevanju navodil moral zagotoviti, da viličarja ne uporabljajo osebe, ki ne sodelujejo v delovnem procesu in ki hkrati niso usposobljene za delo z viličarjem. To bi delavec lahko preprosto zagotovil s tem, da bi iz kontaktne ključavnice na viličarju vzel ključ. V zadevnem primeru je, kot se izkazalo tekom sodnega postopka, delavec celo prosil avtoprevoznika, naj upravlja z viličarjem.

Prav tako mora delodajalec zagotoviti, da se nepooblaščen osebe ne nahajajo na območju, kjer poteka delo. Območje opravljanja dela že samo po sebi predstavlja povečano nevarnost za poškodbe, pa naj gre za delavce ali osebe, ki se po naključju znajdejo na takem prostoru. Prav zaradi tega sta organizacija delovnega procesa in spoštovanje pravil tako zelo pomembna.

Delovni proces mora biti organiziran tako, da sta zagotovljena varnost in zdravje tako delavcev, ki v tem procesu sodelujejo, kot tudi varnost ljudi, ki po naključju pridejo v določen prostor. Delodajalec mora v skladu s tem poskrbeti, da imajo dostop na delovna mesta, kjer preti neposredna nevarnost za poškodbe, samo tisti delavci, ki so za delo ustrezno usposobljeni in so dobili ustrezna navodila za varno delo. Vsi, ki kakor koli sodelujejo v delovnem procesu, pa naj gre to za delavce ali druge izvajalce, ki opravljajo razna dela na podlagi drugih pogodb civilnega prava, morajo biti seznanjeni z vsemi informacijami in navodili glede varnosti in organizacije dela. Organizacija delovnega procesa ne trpi »nepričakovanih« dogodkov. Delodajalcu gre v zadevnem primeru očitek, da ni preprečil vstopa nepooblaščenim osebam in hkrati, da ni zagotovil zadostnega števila delavcev v skladišču tako, da bi varno opravili manipulacijo nalaganja blaga na kamion. Še več, delodajalec je po svojem delavcu celo dopustil, da je avtoprevoznik, njegov kooperant, celo upravljal viličarja.

V obravnavanem primeru je avtoprevoznik, ko je sedel na viličarja, nehote pohodil pedal za plin, kar je povzročilo nekontroliran premik viličarja naprej, tako da je ob regal stisnilo delavca. Avtoprevoznik ni imel opravljenega izpita za delo z viličarjem. Upravljanje z viličarjem zahteva določeno znanje in praktično usposobljenost, ki ga avtoprevoznik ni imel, a je kljub temu upravljal z delovnim strojem. Očitek avtoprevozniku v zadevnem primeru je, da bi se moral in mogel zavedati, da lahko zaradi njegovega ravnanja nastane škoda. Pri tem se seveda ravnanje tako delodajalca kot tudi avtoprevoznika presoja po skrbnosti dobrega strokovnjaka.

Zaradi delovne nezgode je zavarovalnici nastala škoda v višini 32.867 EUR³. Gre za seštevek vseh stroškov za zdravljenje, zdravila, prevoz z reševalnim avtomobilom kot tudi nadomestila plače, ki jih je delodajalec refundiral po določbah 137. člena ZDR-1⁴. Škoda je v tem kontekstu strošek oziroma vsak izdatek, ki ga je zavarovalnica imela zaradi uveljavljanja pravic zavarovane osebe.

Zavarovalnica, delavec, delodajalec, četrta oseba.

Kdo mora nositi stroške delovne nezgode?

Zavarovalnica je utrpela škodo zaradi protipravnega ravnanja delavca kot tudi avtoprevoznika delodajalca. Poškodba zavarovanca je posledica mehanskega delovanja viličarja, ki ga je upravljal avtoprevoznik. S tem je zavarovalnici nastala navadna škoda, zmanjšanje premoženja. Posledice neprimerne oziroma nepooblaščenega upravljanja z viličarjem lahko pripišemo slabi organizaciji in nadzoru pri delodajalcu kot tudi samovolji avtoprevoznika, zato je zavarovalnica tožila oba. Nezgoda pri delu je v zadevnem primeru rezultat opustitev ukrepov delodajalca kot tudi neustrezno ravnanje avtoprevoznika.

Delodajalec očitno ni zagotavljal spoštovanja predpisov, nadzora in sankcioniranja delavcev. Formalno je delodajalec izvajal vse potrebne ukrepe, očitno pa je v konkretnih okoliščinah prihajalo do velikih razlik med zagotavljanjem varnega dela na deklaratorni in izvedbeni ravni.

Upoštevati je treba, da je do nezgode prišlo v skladiščnih prostorih delodajalca, kjer bi moralo biti gibanje nepooblaščenim osebam omejeno. Delodajalec ni z ničemer izkazal dolžnega nadzora nad spoštovanjem postavljenih pravil. Zgolj formalno izvajanje ukrepov za varnost ljudi ni dovolj. V zadevnem primeru je z viličarjem upravljal nekdo, ki je kot nepooblaščen oseba prišel v skladišče. Dejanski nadzor nad izvajanjem dela ni bil zagotovljen.

PRISPEVEK DELAVCA, ZAVAROVANCA

K nezgodi pri delu je s svojim ravnanjem nedvomno prispeval tudi delavec, zavarovanec. Dopustil je, da z viličarjem upravljal avtoprevoznik, čeprav se glede njegove usposobljenosti za delo z viličarjem delavec sploh ni pozanimal. Delavec je avtoprevoznika celo prosil, naj upravlja z viličarjem. To delavčevo ravnanje je prav tako v vzročni zvezi z nezgodo pri delu. Škoda, ki je rezultat prispevka delavca, zavarovanca, ni pravno priznana škoda in do povrnitve stroškov, ki so posledica ravnanja zavarovanca, zavarovalnica ni upravičena.

Pri utemeljenosti zahtevka zavarovalnice gre za vprašanje vzročne zveze. Zavarovalnica je upravičena do povrnitve le tistih stroškov, ki so v vzročni zvezi z opustitvijo delodajalca in aktivnim ravnanjem avtoprevoznika delodajalca, ne pa tudi ravnanja njenega zavarovanca, delavca.

ZAKLJUČEK

V zadevnem primeru je sodišče ugotovilo, da je delodajalec k nastanku nezgode pri delu zaradi pomanjkljive organizacije prispeval v deležu 40 %. Avtoprevoznik zaradi »ponesrečenega« upravljanja viličarja v deležu 30 % in delavec zaradi omogočanja upravljanja z viličarjem v deležu 30 % (Delavec + delodajalec + avtoprevoznik = 30 + 40 + 30 = 100). Tako je moral delodajalec zavarovalnici plačati odškodnino v višini 13.147 EUR in avtoprevoznik odškodnino v višini 9.860 EUR. Prispevek delavca, ki je bil hkrati tudi oškodovanec, je v zadevnem primeru sodišče ocenilo na 30 %. Do škode v tej višini zavarovalnica ni upravičena.

Avtoprevoznik je želel zgolj pomagati. V skladišče ga je delavec celo povabil. Delodajalec namreč ni zagotovil zadostnega števila delavcev, ki bi bili potrebni za varno nakladanje tovora na kamion. Oba, tako delavec kot tudi avtoprevoznik, sta se dela lotila z najboljšim namenom delo opraviti čim hitreje. Vzrok za nezgodo

pri delu je kršitev predpisov o varnosti pri delu. Seveda lahko nezgodo pri delu pripišemo človeški lahkomišelnosti, a vendar so opisane napake in pomanjkljivosti v vsakdanjem delovnem procesu nekaj povsem običajnega s to razliko, da ne rezultirajo v tako hudi posledici.

Pogosto se v delovnem procesu zgodijo napake, spodrsljaji, ki jih sistem varstva pri delu niti ne zazna. Takšni incidenti, neprijetni dogodki, ki prekinajo normalen potek delovnega procesa, bi morali biti predmet vsakokratne obravnave vodje določenega delovnega procesa. V sodelovanju z varnostnim inženirjem bi morali slediti ukrepi za izboljšanje varnosti pri delu. Seveda si je težko predstavljati, da bi delodajalec dnevno beležil vse incidente in jih sproti analiziral ter sproti prilagajal delovni proces. So pa nezgode pri delu tisti mejniki v delovnem procesu, ki zahtevajo preudaren razmislek in prilagoditev delovnega procesa. ⁵⁰

Opombe

- ¹ **Delovni stroj oziroma delovno vozilo, odvisno od hitrosti, ki jo dosega. Določila 3. člena Zakona o motornih vozilih (Ur. l. RS, št. 106/10 in naslednji, v nadaljevanju ZMV).**
- ² **Pravilnik o varnosti in zdravju pri uporabi delovne opreme (Ur. l. RS, št. 101/2004)**
- ³ **Znesek škode je predstavljen zgolj informativno za boljšo predstavbo.**
- ⁴ **Zakon o delovnih razmerjih (Ur. l. RS, št. 21/13 in naslednji)**

40 %
+
30 %
+
30 %

V zadevnem primeru je sodišče ugotovilo, da je delodajalec k nastanku nezgode prispeval v deležu 40 %, avtoprevoznik v deležu 30 % in delavec 30 %.

Delodajalec je moral zavarovalnici torej plačati 40 % nastalih stroškov. Do prispevka delavca pa zavarovalnica ni upravičena.